

ΙΔΡΥΜΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ & ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΕΡΕΥΝΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΣΥΓΚΥΡΙΑΣ

ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2016

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ –ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ –ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ – ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ (ΕΛΛΑΔΑ – ΕΕ-28– ΕΥΡΩΖΩΝΗ)

1 Μαρτίου 2016

Το IOBE διεξάγει κάθε μήνα από το 1981 Έρευνες Οικονομικής Συγκυρίας στις επιχειρήσεις στους τέσσερις τομείς της οικονομίας και, από τον Μάιο του 2008, και στους καταναλωτές. Οι έρευνες αποτελούν μέρος του κοινού εναρμονισμένου προγράμματος της Ευρωπαϊκής Ένωσης (DG ECFIN) και τα αποτελέσματά τους χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του δείκτη οικονομικού κλίματος σε Ελλάδα και στις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες, ενώ δημοσιεύονται αναλυτικά στις εκδόσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Οι αναλύσεις που δημοσιεύονται κάθε μήνα με τη μορφή αυτής της έκδοσης στηρίζονται στα πρωτογενή, αναλυτικά στοιχεία για πάνω από 1000 επιχειρήσεις και αντιπροσωπευτικό δείγμα 1500 καταναλωτών, όπως προκύπτουν από τις έρευνες που διεξάγει αποκλειστικά και μόνο το IOBE για την Ελλάδα για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.

Επόμενο δελτίο: **1 Απριλίου 2016**

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ ΚΛΙΜΑ: ΕΕ-28, ΕΥΡΩΖΩΝΗ, ΕΛΛΑΔΑ**Ε.Ε – ΕΥΡΩΖΩΝΗ: Επιδείνωση στο οικονομικό κλίμα σε ΕΕ και Ευρωζώνη**

Το οικονομικό κλίμα επιδεινώνεται περαιτέρω τον Φεβρουάριο, τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη, με το σχετικό δείκτη να χάνει αντίστοιχα 1,5 και 1,3 μονάδες και να διαμορφώνεται στις 105,2 και τις 103,8 μονάδες¹, πάνω από τα επίπεδα του μακροχρόνιου μέσου όρου του.

Αναλυτικότερα στην **Ευρωζώνη**, η πτώση του δείκτη είναι αποτέλεσμα της επιδείνωσης των προσδοκιών σε όλους τους τομείς, εκτός των **Κατασκευών**, αλλά και της δυσμενέστερης **καταναλωτικής εμπιστοσύνης**. Συγκεκριμένα, στη **Βιομηχανία** και τις **Υπηρεσίες**, οι σχετικοί δείκτες σημειώνουν απώλειες κατά 1,3 και 0,9 μονάδες αντίστοιχα, ενώ στο **Λιανικό εμπόριο**, η πτώση του δείκτη κυμαίνεται στις -1,1 μονάδες. Οι Κατασκευές κερδίζουν έδαφος (+1,5), ενώ η **καταναλωτική εμπιστοσύνη** επιδεινώνεται σημαντικά, κατά 2,5 μονάδες. Σε επίπεδο χωρών, το κλίμα χειροτερεύει σε όλες τις μεγάλες χώρες της Ευρωζώνης, ήτοι στην Γαλλία (-0,5), την Ολλανδία (-2), την Ισπανία (-0,5), την Ιταλία (-1,4) και την Γερμανία (-0,6).

Στην **ΕΕ**, η ανάλογη επιδείνωση στο οικονομικό κλίμα με αυτήν της Ευρωζώνης, εκπορεύεται κυρίως από την έντονα αρνητική μεταβολή στην καταναλωτική εμπιστοσύνη (-2,4), τη Βιομηχανία (-1,6) και τις Υπηρεσίες (-0,6). Αντίθετα με την Ευρωζώνη, στις Κατασκευές καταγράφεται μικρή πτώση (-0,7), ενώ στο Λιανικό εμπόριο σταθερότητα. Στο επίπεδο των μεγαλύτερων χωρών, οι προσδοκίες παρέμειναν αμετάβλητες στην Πολωνία, αλλά εξασθένησαν στο Ην. Βασίλειο (-1,6). Αναλυτικότερα:

- Στη **Βιομηχανία**, οι δείκτες επιχειρηματικών προσδοκιών διαμορφώνονται στις -4,4 μονάδες σε αμφότερες ΕΕ και Ευρωζώνη. Οι *προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής* περιορίζονται και στις δύο ζώνες, όπως και οι *εκτιμήσεις για τα επίπεδα παραγγελιών και ζήτησης*. Τέλος, οι *εκτιμήσεις για τα αποθέματα* αποκλιμακώνονται ελαφρά στην Ευρωζώνη.
- Στις **Υπηρεσίες**, οι δείκτες προσδοκιών διαμορφώνονται στις +10,6 μονάδες, τόσο στην ΕΕ, όσο και στην Ευρωζώνη. Οι *εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για την τρέχουσα δραστηριότητά τους* χάνουν έδαφος στην Ευρωζώνη, ενώ οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση* επιδεινώνονται και στις δύο ζώνες, αντίθετα με τις *προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή της*.
- Στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι σχετικοί δείκτες διαμορφώνονται στις +4,5 μονάδες στην ΕΕ και τις +1,6 μονάδες στην Ευρωζώνη. Οι *εκτιμήσεις για την τρέχουσα επιχειρηματική δραστηριότητα* βελτιώνονται ελαφρά στην ΕΕ, αλλά περιορίζονται στην Ευρωζώνη, με τις *εκτιμήσεις για τα αποθέματα* να παραμένουν στα ίδια επίπεδα. Τέλος, πτωτικά κινείται και στις δύο ζώνες ο δείκτης των *προβλέψεων για τις πωλήσεις τους επόμενους μήνες*.
- Στις **Κατασκευές**, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών κινείται στις -15 και -17,5 μονάδες σε ΕΕ και Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι *προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών* μεταβάλλονται θετικά σε αμφότερες τις ζώνες, ενώ θετική είναι η τάση στο ισοζύγιο στις *προβλέψεις για την απασχόληση* στην Ευρωζώνη και αρνητική στην ΕΕ.
- Ο **Δείκτης Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης** διαμορφώνεται στις -6,6 και -8,8 μονάδες στην ΕΕ και την Ευρωζώνη αντίστοιχα. Οι *προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση*

¹ Οι δείκτες κλίματος για τη Γαλλία ήταν ελαφρώς αναθεωρημένοι σε σύγκριση με το δελτίο Ιανουαρίου, προκαλώντας αναθεώρηση προς τα πάνω στον συνολικό δείκτη (ESI).

του νοικοκυριού τους μεταβάλλονται οριακώς αρνητικά και στις δύο ζώνες, όπως και η πρόθεση αποταμίευσης, ενώ αισθητή είναι η επιδείνωση στις προβλέψεις για την οικονομική κατάσταση της χώρας, αλλά και στις προβλέψεις για την εξέλιξη της ανεργίας.

Πίνακας 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος (1990-2015=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)¹

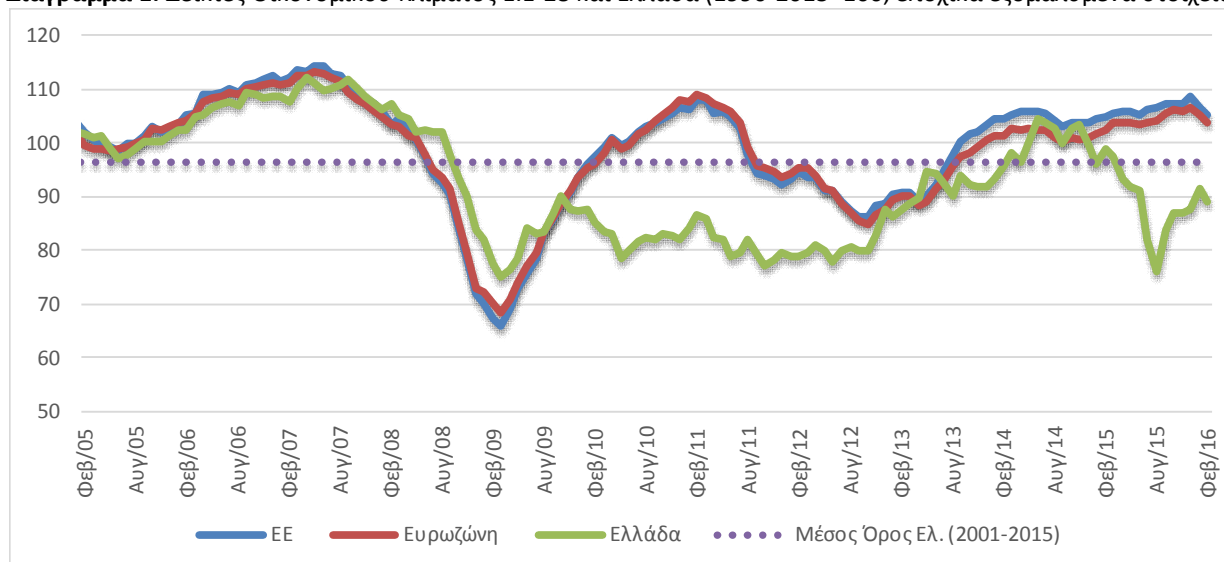
Περιοχή	Ακραίες τιμές ²		Μέσος όρος									
	Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015				
ΕΕ-28	67,2 Μαρ-09	114,1 Ιουν-07	99,8	101,3	91,0	95,9	105,0	106,7				
Ευρωζώνη	70,0 Μαρ-09	113,5 Ιαν-01	99,0	102,2	90,8	93,8	101,3	104,3				
Ελλάδα	74,4 Μαρ-09	111,9 Απρ-04	95,8	81,0	80,3	90,8	99,5	88,7				
Περιοχή	2015											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	104,4	104,7	105,6	106,0	106,0	105,1	106,1	106,5	107,2	107,4	107,2	108,5
Ευρωζώνη	101,5	102,3	103,9	103,8	103,8	103,4	103,9	104,0	105,5	106,1	106,0	106,7
Ελλάδα	95,9	98,8	97,3	93,3	92,0	91,2	82,1	76,1	83,8	87,1	87,1	87,6
Περιοχή	2016											
	I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
ΕΕ-28	106,7	105,2										
Ευρωζώνη	105,1	103,8										
Ελλάδα	91,6	89,0										

¹ Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος είναι το σταθμισμένο άθροισμα των Δεικτών Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία, τις Κατασκευές, το Λιανικό Εμπόριο, τις Υπηρεσίες και του Δείκτη Καταναλωτικής Εμπιστοσύνης.

² Οι ακραίες τιμές αναφέρονται στην περίοδο 2001-2014, σε όλους τους πίνακες

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 1: Δείκτες Οικονομικού Κλίματος Ε.Ε-28 και Ελλάδα (1990-2015=100, εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

- Τέλος, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Χρηματοοικονομικές Υπηρεσίες** (δεν περιλαμβάνεται στο δείκτη οικονομικού κλίματος) χάνει σημαντικό έδαφος, τόσο στην ΕΕ (7,8 από 18,2 μον.), όσο και στην Ευρωζώνη (7,5 από 17,7 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων κάμπτονται αισθητά και στις δύο ζώνες, όπως και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία της ζήτησης, αλλά και οι προβλέψεις της ζήτησης στο επόμενο τρίμηνο.

ΕΛΛΑΔΑ: Επιδείνωση κλίματος, υποχώρηση της καταναλωτικής εμπιστοσύνης

Ο Δείκτης Οικονομικού Κλίματος στην Ελλάδα επιδεινώνεται τον Φεβρουάριο και διορθώνει την αύξηση που είχε σημειωθεί τον Ιανουάριο. Έτσι πλέον διαμορφώνεται στις 89 (από 91,6) μονάδες, σε επίδοση πολύ πάντως χαμηλότερη έναντι της αντίστοιχης περυσινής (98,8 μονάδες). **Η πτώση του δείκτη είναι κυρίως αποτέλεσμα των αισθητά μειωμένων προσδοκιών στις Υπηρεσίες, αλλά και της επιδείνωσης της καταναλωτικής εμπιστοσύνης, η οποία πλέον διαμορφώνεται στο δυσμενέστερο επίπεδο της από τον Σεπτέμβριο του 2013. Αντίθετα, σε Βιομηχανία, Λιανικό εμπόριο και Κατασκευές σημειώνεται μικρή βελτίωση. Η καθυστέρηση στην ολοκλήρωση της αξιολόγησης, οι τριβές στην εφαρμογή των διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και οι φορολογικές επιβαρύνσεις, ενισχύουν την αβεβαιότητα και αναχαιτίζουν τις επενδυτικές πρωτοβουλίες. Ειδικά ως προς τους καταναλωτές λογικά αρχίζει να αξιολογείται αρνητικά πλέον και η διαχείριση της προσφυγικής κρίσης ως παράγοντας που επηρεάζει δυσμενώς και τις προσδοκίες για το οικονομικό περιβάλλον. Αναλυτικότερα:**

- στη **Βιομηχανία**, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες βελτιώνονται σημαντικά, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα δεν μεταβάλλεται, ενώ οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση αυξάνονται.
- στις **Υπηρεσίες**, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση διευρύνονται, ενώ και στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, το σχετικό ισοζύγιο επιδεινώνεται.
- στο **Λιανικό Εμπόριο**, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι θετικές για πρώτη φορά μετά από αρκετούς μήνες, και οι αρνητικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξή τους εξομαλύνονται, ενώ και τα αποθέματα αποκλιμακώνονται και παραμένουν σε χαμηλότερα για την εποχή επίπεδα.
- στις **Κατασκευές**, η βελτίωση του κλίματος εκπορεύεται από την ελαφρά ενίσχυση στις προβλέψεις για το τρέχον επίπεδο εργασιών των επιχειρήσεων, αλλά κυρίως από την άνοδο του δείκτη προβλεπόμενης απασχόλησης.
- στην **Καταναλωτική Εμπιστοσύνη**, η νέα κάμψη του δείκτη προέρχεται από την επιδείνωση στις προβλέψεις των νοικοκυριών, αφενός για την οικονομική τους κατάσταση το επόμενο 12-μηνο, αφετέρου για την οικονομική κατάσταση της χώρας συνολικά

ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΣΔΟΚΙΕΣ: ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ, ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ, ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ, ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ**ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ: Συνέχιση ανάκαμψης προσδοκιών, από σαφώς καλύτερες προβλέψεις για την παραγωγή και τις πωλήσεις**

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία ανακάμπτει ελαφρώς και τον δεύτερο μήνα του νέου έτους, για έκτο κατά σειρά μήνα, φθάνοντας στις 89,2 (από 87,9) μονάδες, ελαφρώς υψηλότερα και έναντι της αντίστοιχης περσινής του επίδοσης (86,6 μον.). **Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, οι προβλέψεις για την παραγωγή τους προσεχείς μήνες βελτιώνονται σημαντικά, το ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα δεν μεταβάλλεται, ενώ οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση αυξάνονται.** Αναλυτικά:

α) Σε **επίπεδο παραγγελιών και τρέχουσας ζήτησης**, ο αρνητικός δείκτης διευρύνεται τον Φεβρουάριο, κατά 8 μονάδες, στις -30, με το 36% (από 29%) των επιχειρήσεων να δηλώνουν χαμηλές για την εποχή παραγγελίες και το 6% να αναφέρει εκ νέου το αντίθετο.

β) Στις **προβλέψεις για την εξέλιξη της παραγωγής τους προσεχείς 3-4 μήνες**, το σχετικό ισοζύγιο αυξάνεται στις +17 (από +6) μονάδες, με το 29% (από 21%) των επιχειρήσεων να προβλέπει ανάκαμψη της παραγωγής το επόμενο τρίμηνο και το 12% (από 16%) μείωσή της.

γ) Σε όρους **αποθεμάτων έτοιμων προϊόντων**, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει στις +14 μονάδες, με το 21% των επιχειρήσεων να αναφέρει υψηλά για την εποχή αποθέματα και το 8% να δηλώνει το αντίθετο.

δ) Στους δείκτες **εξαγωγικής δραστηριότητας** καταγράφονται τον Φεβρουάριο ελαφρώς πτωτικές τάσεις στις **τρέχουσες εκτιμήσεις για εξαγωγές το τελευταίο τρίμηνο** (+6 από +8 μον.), αλλά και στις **εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση εξωτερικού** (-18 από -15 μον.) και σταθερότητα στις **προβλέψεις για εξαγωγές τους προσεχείς μήνες** (+15 μον.).

ε) Το ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις πωλήσεις τους προσεχείς μήνες** κινείται ανοδικά και διαμορφώνεται στις +17 (από +3) μονάδες, με το 12% (από 16%) των επιχειρήσεων να αναμένει μείωση πωλήσεων το επόμενο διάστημα και το 29% (από 20%) αύξησή τους. Αντιθέτως, οι εκτιμήσεις στις **τρέχουσες πωλήσεις** υποδηλώνουν επιδείνωση, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις +3 (από +10) μονάδες.

στ) Οι **μήνες εξασφαλισμένης παραγωγής** αυξάνονται οριακά τον Φεβρουάριο στους 4 (από 3,7) μήνες, ενώ το **ποσοστό χρησιμοποίησης εργοστασιακού δυναμικού** περιορίζεται στο 64,3% (από 66,3%).

ζ) Ο αρνητικός δείκτης **προβλέψεων για την απασχόληση** αμβλύνεται τον δεύτερο μήνα του έτους στις -4 (από -12) μονάδες, με το ποσοστό των επιχειρήσεων που προβλέπει πτώση της απασχόλησης εντός του προσεχούς τριμήνου να περιορίζεται στο 8% (από 13%) και όσες αναμένουν άνοδο της να φθάνουν το 4% (από 2%).

η) Το αρνητικό ισοζύγιο στις **προβλέψεις για τις μεταβολές των τιμών** διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στις -13 (από -8) μονάδες, με το 71% (από 82%) των επιχειρήσεων να προβλέπει σταθερότητα τιμών το επόμενο τρίμηνο και το 21% (από 13%) πτώση τους.

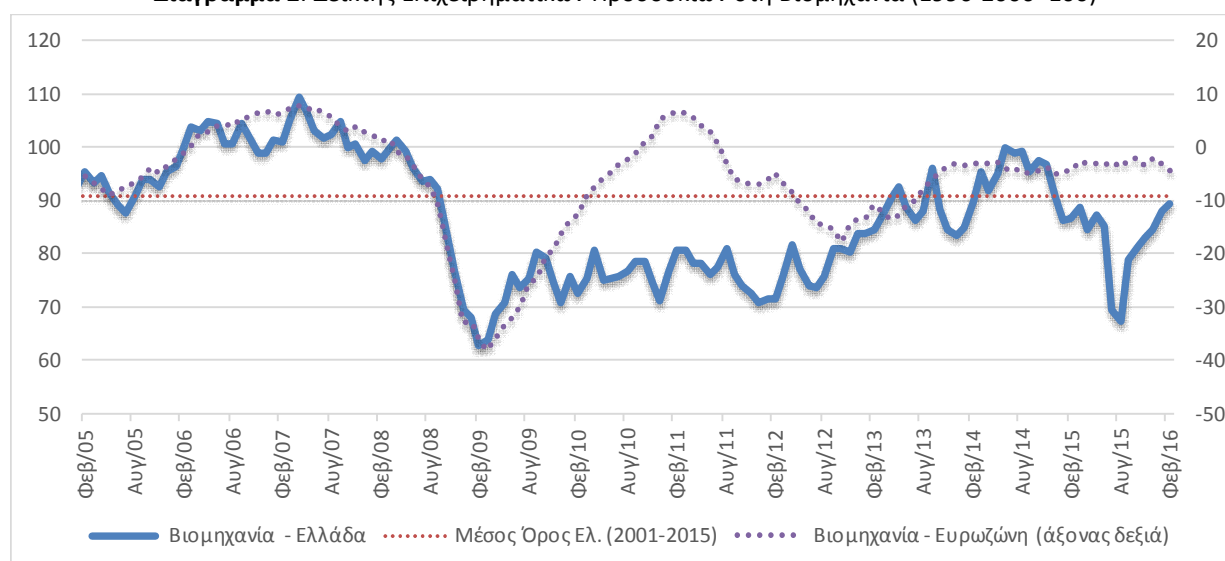
Πίνακας 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Βιομηχανία (1996-2006=100)		Min	Max		2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015	
		62,8 <i>Φεβ-09</i>	109,5 <i>Απρ-07</i>		90,3	76,9	77,2	87,8	94,6	81,9	
2015											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
86,1	86,6	88,8	84,6	87,2	85,2	69,5	67,4	78,8	81,2	83	84,6
2016											
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O	N	Δ
87,9	89,2										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις παραγωγής, τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων και τις εκτιμήσεις για τις παραγγελίες και τη ζήτηση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 2: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στη Βιομηχανία (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Σε επίπεδο βασικών τομέων, οι σχετικές μεταβολές είναι ανοδικές στα Καταναλωτικά και τα Κεφαλαιουχικά αγαθά Αναλυτικά:

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στα **Καταναλωτικά αγαθά** κινείται ανοδικά και τον Φεβρουάριο, στις 89,8 (από 87,3) μονάδες. Το ισοζύγιο παραγγελιών και εγχώριας ζήτησης μεταβάλλεται αρνητικά, από τις -10 στις -16 μονάδες, ενώ στις προβλέψεις για την παραγωγή, ο σχετικός δείκτης αυξάνεται κατά 14 μονάδες, στις +16, με το ισοζύγιο των αποθεμάτων να παραμένει στις +21 μονάδες. Οι τάσεις στις εξαγωγικές μεταβλητές είναι ανοδικές, όπως συμβαίνει και με τις προβλέψεις για την απασχόληση (στις +2 από -10 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Τέλος, οι αποπληθωριστικές προβλέψεις για τις τιμές εντείνονται (-9 από -1 μον. ο σχετικός δείκτης), με το 80% (από 84%) των επιχειρήσεων να αναμένει σταθερότητα.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Κεφαλαιουχικά αγαθά** ανακάμπτει εκ νέου τον Φεβρουάριο, ανερχόμενος στις 97,3 (από 82,3) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για την παραγωγή κινείται στις +38 (από +4) μονάδες, με τον δείκτη των εκτιμήσεων για τις παραγγελίες και τη ζήτηση να κερδίζει έδαφος (στις -30 από -46 μον.), ενώ ο δείκτης εκτιμήσεων αποθεμάτων διαμορφώνεται στις +12 (από +8) μονάδες. Η κυρίαρχη τάση στους δείκτες για τις εξαγωγικές προοπτικές είναι ανοδική, ενώ στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της

απασχόλησης, το σχετικό ισοσκελισμένο ισοζύγιο παραμένει αμετάβλητο. Στις τιμές, ο σχετικός δείκτης διαμορφώνεται αρκετά υψηλότερα, στις +10 (από -18) μονάδες, με το 84% (από 79%) των επιχειρήσεων να μην αναμένει μεταβολές το επόμενο χρονικό διάστημα.

Ελαφρώς πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ενδιάμεσα αγαθά**, υποχωρώντας στις 86,6 (από 89,6) μονάδες. Το ισοζύγιο των προβλέψεων για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της παραγωγής κερδίζει 4 μονάδες (στις +11), ενώ ως προς το ύψος των αποθεμάτων, ο σχετικός δείκτης μειώνεται κατά 2 μονάδες, στις +7. Το αρνητικό ισοζύγιο των εκτιμήσεων για τις τρέχουσες παραγγελίες και τη ζήτηση επιδεινώνεται αισθητά (-44 από -29 μον.), ενώ στα υπόλοιπα στοιχεία, πτωτικές είναι οι τάσεις στους εξαγωγικούς δείκτες, με το αρνητικό ισοζύγιο προβλέψεων στη βραχυπρόθεσμη απασχόληση να αμβλύνεται ελαφρώς (στις -15 από -19 μον.). Τέλος, το ισοζύγιο των τιμών υποχωρεί κατά 10 μονάδες, στις -24 μονάδες, με το 33% (από 17%) των επιχειρήσεων να προβλέπει μείωση τιμών.

ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ: Ενίσχυση προσδοκιών, εκπορευόμενη από τις Ιδιωτικές Κατασκευές

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές κερδίζει έδαφος και τον Φεβρουάριο και διαμορφώνεται στις 72,7 (από 65,6) μονάδες, οριακά υψηλότερα σε σχέση με την αντίστοιχη περυσινή του επίδοση (71,9 μον.). **Η βελτίωση του κλίματος εκπορεύεται από την ελαφρά ενίσχυση στις προβλέψεις για το τρέχον επίπεδο εργασιών των επιχειρήσεων, αλλά κυρίως από την άνοδο του δείκτη προβλεπόμενης απασχόλησης. Σε κλαδικό επίπεδο, στις Ιδιωτικές Κατασκευές καταγράφεται σημαντική βελτίωση προσδοκιών, ενώ στα Δημόσια Έργα σταθερότητα.** Αναλυτικά, στο σύνολο του τομέα, ο αρνητικός δείκτης στις προβλέψεις για το πρόγραμμα εργασιών των επιχειρήσεων μεταβάλλεται οριακώς θετικά, κατά 2 μονάδες, στις -50, με το 66% των επιχειρήσεων να διατυπώνει εκ νέου απαισιόδοξες προβλέψεις για το επίπεδο των εργασιών του το επόμενο τρίμηνο και ένα 15% να αναφέρει το αντίθετο. Ως προς το ισοζύγιο προβλέψεων για την απασχόληση, αυτό κερδίζει 12 μονάδες (στις -11), με το 30% (από 46%) των ερωτηθέντων να προβλέπουν μείωση των θέσεων εργασίας στον τομέα και το 19% (από 23%) άνοδο. Από τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, ο αρνητικός δείκτης των εκτιμήσεων για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων μεταβάλλεται από τις -19 στις -32 μονάδες, ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας περιορίζονται οριακά στους 9,3 (από 9,7). Στις τιμές, το σχετικό αρνητικό ισοζύγιο παραμένει στις -27 μονάδες, ενώ τέλος, περιορίζεται στο 5% (από 10%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρουν απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες επιχειρήσεις, το 42% επισημαίνει την ανεπαρκή χρηματοδότηση και από ένα 25% αμφότερες τη χαμηλή ζήτηση και παράγοντες όπως η δυσμενής οικονομική κατάσταση, οι κεφαλαιακοί έλεγχοι κ.λπ., ως τα βασικότερα εμπόδια στη λειτουργία τους.

Αναλυτικά στους επιμέρους κλάδους:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Ιδιωτικές Κατασκευές** βελτιώνεται αισθητά τον Φεβρουάριο, για τέταρτο κατά σειρά μήνα, φθάνοντας στις 100,9 (από 71,6) μονάδες, σε αντιδιαστολή με το πολύ χαμηλό περυσινό του επίπεδο (40,2 μονάδες). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, τόσο η βελτίωση κατά 17 μονάδες του ισοζυγίου προβλέψεων για το επίπεδο προγραμματισμένων εργασιών (στις -10 μον.), όσο και η κατακόρυφη άνοδος στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου (στις +17 από -26 μον. ο δείκτης), έλκουν σε άνοδο το συνολικό δείκτη. Σε ό, τι αφορά τα υπόλοιπα στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα πορεία εργασιών των επιχειρήσεων κερδίζουν έδαφος (στις +2 από -27 μον. ο

δείκτης), ενώ οι μήνες εξασφαλισμένης δραστηριότητας αυξάνονται στους 7 (από 5,3). Στις τιμές, οι αποπληθωριστικές προσδοκίες διατηρούνται στα ίδια επίπεδα (στις -20 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, διαμορφώνεται στο 10% (από 8%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δεν αναφέρουν προσκόμματα στη λειτουργία τους, με ένα 31% να δηλώνει αμφότερες τη χαμηλή ζήτηση και την ανεπάρκεια χρηματοδότησης ως βασικότερα εμπόδια και το 10% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες.

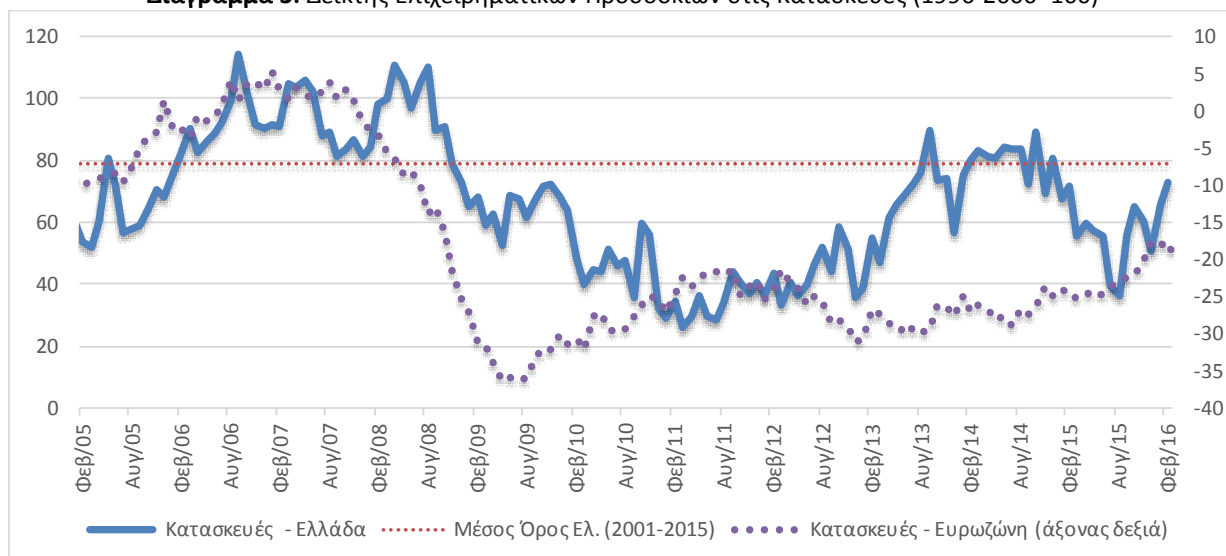
Πίνακας 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές

Τομέας	Ακραίες τιμές		Μέσος όρος						
Κατασκευές (1996-2006=100)	Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015	
	26,3 Μαρ-11	123,8 Σεπ-03	77,2	34,2	43,2	65,0	80,4	56,4	
2015									
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O
67,4	71,9	55,8	59,7	57,5	55,7	39,3	39,3	56,3	65,2
2016									
I	Φ	M	A	M	I	I	A	Σ	O
65,6	72,7								

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις για το πρόγραμμα των εργασιών και τις προβλέψεις για την απασχόληση.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 3: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Κατασκευές (1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfín. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfín

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Κατασκευές Δημοσίων Έργων** παραμένει αμετάβλητος το δεύτερο μήνα του 2016, στις 63,2 μονάδες, σε επίπεδο σημαντικά χαμηλότερο από το αντίστοιχο περυσινό (82,4 μον.). Ως προς το πρόγραμμα εργασιών του κλάδου, ο έντονα αρνητικός δείκτης των -63 μονάδων διατηρείται στα ίδια επίπεδα, ενώ σταθερότητα καταγράφεται και στις προβλέψεις για την απασχόληση (στις -20 μονάδες το σχετικό ισοζύγιο), με το 13% (από 27%) των επιχειρήσεων να αναμένει αύξηση των θέσεων εργασίας το επόμενο χρονικό διάστημα και το 33% (από 49%) μείωσή τους. Στις υπόλοιπες μεταβλητές, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες εργασίες των επιχειρήσεων επίσης επιδεινώνονται αισθητά (στις -43 από -16 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές, η αποπληθωριστική τάση εξομαλύνεται ήπια (-29 από -32 μον. το ισοζύγιο). Τέλος, διαμορφώνεται μόλις στο 3% (από 13%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 45% να αναφέρει την ελλιπή

χρηματοδότηση, το 23% τη χαμηλή ζήτηση και ένα 26% την τρέχουσα οικονομική κατάσταση ως τα κυριότερα επιχειρηματικά κωλύματα.

ΛΙΑΝΙΚΟ ΕΜΠΟΡΙΟ: Σημαντική βελτίωση προσδοκιών, θετικές οι τρέχουσες πωλήσεις

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στο **Λιανικό Εμπόριο** βελτιώνεται και τον Φεβρουάριο, για έκτο διαδοχικό μήνα, κινούμενος στις 95,9 (από 90,5) μονάδες, υψηλότερα και σε σύγκριση με την αντίστοιχη περσινή του επίδοση (88,8 μον.). Από τις κύριες μεταβλητές του δείκτη, **οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις είναι θετικές για πρώτη φορά μετά από αρκετούς μήνες, και οι αρνητικές προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη τους εξομαλύνονται, ενώ και τα αποθέματα αποκλιμακώνονται και παραμένουν σε χαμηλότερα για την εποχή επίπεδα.** Αναλυτικά, οι εκτιμήσεις των επιχειρήσεων για τις τρέχουσες πωλήσεις τους κερδίζουν έδαφος, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις +7 (από -17) μονάδες και το 45% να δηλώνει αυξητικές πωλήσεις (από 24% τον προηγούμενο μήνα). Οι αρνητικές προβλέψεις για την εξέλιξη των πωλήσεων το επόμενο τρίμηνο αμβλύνονται ελαφρά, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται κατά 3 μονάδες υψηλότερα, στη -1 μονάδα. Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο δείκτης διαμορφώνεται στις -11 (από -21) μονάδες, ενώ το αρνητικό ισοζύγιο στις παραγγελίες προς προμηθευτές παραμένει οριακά αρνητικό. Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης κινείται στη +1 (από +3) μονάδα, με το 85% των επιχειρήσεων να προβλέπει εκ νέου σταθερότητα, ενώ τέλος, ως προς τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη των τιμών, το σχετικό ισοζύγιο μεταβάλλεται οριακά υψηλότερα, στις +3 μονάδες.

Οι εξελίξεις σε επιμέρους κλάδους του Λιανικού εμπορίου είναι οι εξής:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Τρόφιμα – Ποτά – Καπνός** κερδίζει σημαντικό έδαφος τον Ιανουάριο, φθάνοντας στις 105,6 (από 79,1) μονάδες, σε υψηλότερη τιμή έναντι της αντίστοιχης περυσινής (91 μον.). Οι τρέχουσες πωλήσεις βελτιώνονται αισθητά, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις +53 μονάδες, ενώ αυξάνεται στις +20 (από +13) μονάδες το ισοζύγιο πωλήσεων της επόμενης περιόδου. Στις εκτιμήσεις για τα αποθέματα, ο αντίστοιχος δείκτης κινείται στα ίδια επίπεδα, στις -3 μονάδες, ενώ οι προβλέψεις για τις παραγγελίες προς προμηθευτές μεταβάλλονται και αυτές θετικά, με το σχετικό ισοζύγιο να διαμορφώνεται στις +17 (από -2) μονάδες. Ελαφρά πτώση σημειώνουν οι προβλέψεις για την εξέλιξη της απασχόλησης του κλάδου (+12 από +14 μον. ο δείκτης), ενώ στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο φθάνει στις +4 (από -2) μονάδες.

Αντίθετα, πτωτικά κινείται ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Υφάσματα – Ένδυση – Υπόδηση**, ο οποίος φθάνει στις 86,8 (από 89,5) μονάδες, σε πιο χαμηλά επίπεδα σε σχέση με τα αντίστοιχα περσινά (91,4 μονάδες). Από τα βασικά στοιχεία δραστηριότητας, οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις επιδεινώνονται (-2 από +8 μον. το ισοζύγιο), ενώ αντίθετα ανοδικά κινούνται οι προβλέψεις για τις βραχυπρόθεσμες πωλήσεις (-15 από -27 μον. το σχετικό ισοζύγιο). Στα αποθέματα, ο σχετικός δείκτης των 10 μονάδων αυξάνεται κατά 9 μονάδες, ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές προβλέψεις σχετικά με τις παραγγελίες προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο διευρύνονται (στις -45 από -32 μον. το ισοζύγιο), με τις προσδοκίες για την απασχόληση να μεταβάλλονται επίσης εντόνως αρνητικά (στις -36 από -10

μον. ο δείκτης). Τέλος στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των -18 μονάδων κινείται τον Φεβρουάριο στις -11 μονάδες.

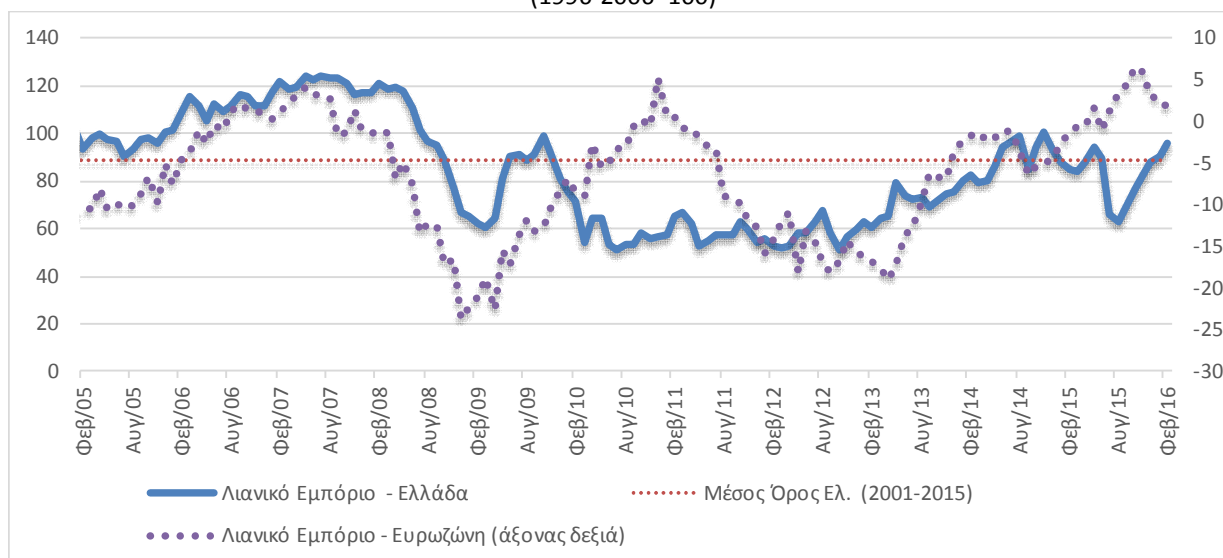
Πίνακας 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο

Τομέας			Ακραίες τιμές		Μέσος όρος						
Λιανικό Εμπόριο (1996-2006=100)			Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015	
			50,8 Ιουλ-10	124,3 Μαι-07	87,9	58,9	57,1	70,2	89,1	81,0	
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
88,0	88,8	83,6	87,9	94,0	89,4	65,7	62,8	69,0	76,7	82,3	88,2
2016											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
90,5	95,9										

Σημείωση: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για τις πωλήσεις και τις εκτιμήσεις για το ύψος των αποθεμάτων.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 4: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στο Λιανικό Εμπόριο
(1996-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Είδη Οικιακού Εξοπλισμού** ενισχύονται ήπια τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται κατά 4 μονάδες υψηλότερα, στις 88,4, υψηλότερα σε σύγκριση με την ίδια περίοδο πέρυσι (69 μον.). Ο αρνητικός δείκτης για τις τρέχουσες πωλήσεις κερδίζει έδαφος, φθάνοντας στις -19 (από -24) μονάδες, ενώ αντίθετα οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου βελτιώνονται οριακά (στις -15 από -17 μον. ο δείκτης). Το αρνητικό ισοζύγιο των αποθεμάτων κινείται 7 μονάδες χαμηλότερα, στις -27, ενώ ο δείκτης των παραγγελιών προς προμηθευτές το επόμενο τρίμηνο μεταβάλλεται αρνητικά κατά 7 μονάδες, στις -24. Στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, το αρνητικό ισοζύγιο των -42 μονάδων διευρύνεται κατά 6 μονάδες, ενώ τέλος, ως προς τις τιμές, ο ισοσκελισμένος δείκτης χάνει 6 μονάδες, με τη συντριπτική πλειονότητα των επιχειρήσεων να αναμένει και πάλι σταθερότητα.

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Οχήματα – Ανταλλακτικά** περιορίζεται ήπια και τον Φεβρουάριο, στις 104,8 (από 108,2) μονάδες, σε παραπλήσιο επίπεδο σε σχέση με το αντίστοιχο περσινό (103,4 μον.). Οι αρνητικές εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις του κλάδου μειώνονται

(0 από -16 μον. το ισοζύγιο), με τις προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου να μεταβάλλονται αντίθετα αρνητικά (+1 από +9 μον. ο δείκτης). Στα αποθέματα, το έντονα αρνητικό ισοζύγιο εξομαλύνεται στις -24 (από -42) μονάδες, με τις προβλέψεις για την απασχόληση να χειροτερεύουν εκ νέου (-24 από -6 μον. το σχετικό ισοζύγιο) και το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναμένει αύξηση το επόμενο διάστημα να μηδενίζεται (από 16%). Ως προς τις παραγγελίες προς προμηθευτές, το ισοζύγιο των +24 μονάδων δεν μεταβάλλεται, ενώ ο δείκτης βραχυπρόθεσμης πρόβλεψης τιμών μειώνεται ελαφρά κατά 3 μονάδες, στις +19.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στα **Πολυκαταστήματα** ανακάμπτουν αισθητά τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις 102 (από 81,5) μονάδες, σε ανώτερη τιμή συγκριτικά με πέρυσι (73,4 μον.). Από τις βασικές μεταβλητές του δείκτη, τόσο οι εκτιμήσεις για τις τρέχουσες πωλήσεις, όσο και οι προβλέψεις για τις πωλήσεις της επόμενης περιόδου κερδίζουν σημαντικό έδαφος, με τα σχετικά ισοζύγια να κινούνται στις +23 και +28 μονάδες αντίστοιχα. Ο αρνητικός δείκτης εκτιμήσεων των -24 μονάδων στα αποθέματα αμβλύνεται στις +2 μονάδες, ενώ οι παραγγελίες προς προμηθευτές βελτιώνονται σημαντικά (+4 από -26 μον. το ισοζύγιο). Σε ό,τι αφορά τις προβλέψεις για την απασχόληση, ο ισοσκελισμένος σχετικός δείκτης παραμένει ως έχει, ενώ τέλος, στις τιμές, το ισοζύγιο των -22 μονάδων αυξάνεται τον Φεβρουάριο στις +3 μονάδες, με σχεδόν ομόφωνα τις επιχειρήσεις του κλάδου να αναμένουν σταθερότητα βραχυπρόθεσμα.

ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ: Σημαντική επιδείνωση επιχειρηματικών προσδοκιών, δυσμενέστερες οι προβλέψεις για τη ζήτηση

Ο Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις **Υπηρεσίες** επιδεινώνεται ραγδαία τον Φεβρουάριο φθάνοντας στις 63,2 (από 77,7) μονάδες, κινούμενος σε χαμηλότερη επίδοση από την αντίστοιχη περσινή (77 μον.). **Στις επιμέρους μεταβλητές του δείκτη, οι αρνητικές εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων, όπως και οι αντίστοιχες για την τρέχουσα ζήτηση διευρύνονται, ενώ και στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη εξέλιξη της ζήτησης, το σχετικό ισοζύγιο επιδεινώνεται.** Αναλυτικότερα, ο δείκτης των *εκτιμήσεων για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων* διαμορφώνεται στις -31 (από -13) μονάδες, ενώ σε χαμηλότερα επίπεδα κινείται και το ισοζύγιο των *εκτιμήσεων για την τρέχουσα ζήτηση* (-22 από -6 μον.). Πτώση όμως καταγράφεται και στο δείκτη των *προβλέψεων για τη ζήτηση του επόμενου τριμήνου* (-10 από +9 μονάδες), ενώ από τα υπόλοιπα στοιχεία, οι αρνητικές προβλέψεις σε όρους απασχόλησης αυξάνονται, με το σχετικό δείκτη να φθάνει τις -15 (από -9) μονάδες. Στις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο παραμένει αρνητικό, στις -5 (από -3) μονάδες, ενώ τέλος, ένα 16% των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία. Από τις υπόλοιπες, το 1/3 επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης ως βασικότερο εμπόδιο στη λειτουργία του, ένα 21% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης, με το 23% των επιχειρήσεων να αναφέρει λόγους που συνδέονται με την τρέχουσα οικονομική συγκυρία, όπως κεφαλαιακοί έλεγχοι, καθυστέρηση εισπράξεων Δημοσίου, υψηλή φορολογία κ.α.

Σε επίπεδο βασικών κλάδων των Υπηρεσιών έλαβαν χώρα οι εξής βασικές μεταβολές:

Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στα **Ξενοδοχεία – Εστιατόρια – Τουριστικά Πρακτορεία** κινείται εκ νέου τον Φεβρουάριο στις 72,8 μονάδες, σε χαμηλότερο επίπεδο έναντι του

αντίστοιχου περυσινού (89,7 μον.). Από τους βασικούς δείκτες, το αρνητικό ισοζύγιο στις εκτιμήσεις για την πορεία της τρέχουσας κατάστασης των επιχειρήσεων δεν μεταβάλλεται από τις -29 μονάδες, ενώ στην τρέχουσα ζήτηση καταγράφεται μικρή άνοδος (-24 από -27 μον. ο δείκτης). Οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση επιδεινώνονται οριακά (-6 από -4 μον. ο δείκτης), ενώ στα υπόλοιπα στοιχεία, στα ίδια επίπεδα παραμένει το ισοζύγιο της απασχόλησης (-6 μον.), με το δείκτη των τιμών να κινείται στις -4 (από -23) μονάδες. Τέλος, διαμορφώνεται στο 14% (από 16%), το ποσοστό των επιχειρήσεων που αναφέρει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 61% να κρίνει ως βασικό επιχειρηματικό εμπόδιο την ανεπάρκεια ζήτησης, το 14% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 10% τη δύσκολη οικονομική συγκυρία.

Πτωτικά κινείται τον Φεβρουάριο ο δείκτης προσδοκιών στους **Ενδιάμεσους Χρηματοπιστωτικούς Οργανισμούς** (δεν περιλαμβάνονται οι Τράπεζες), στις 52,3 (από 63,9) μονάδες, σε υψηλότερα πάντως επίπεδα σε σύγκριση με τα αντίστοιχα περσινά (47,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων επιδεινώνονται (στις -26 από -17 μον. ο δείκτης), ενώ αντίθετα πώση καταγράφεται στις προβλέψεις της βραχυπρόθεσμης ζήτησης (-4 από +3 μον. το ισοζύγιο) και ιδιαίτερα στις εκτιμήσεις της τρέχουσας (-63 από -33 μον.). Στις προσδοκίες για την απασχόληση σημειώνεται κάμψη στο σχετικό ισοσκελισμένο δείκτη κατά 4 μονάδες, ενώ ως προς τις τιμές, το 1/3 (από 30%) των επιχειρήσεων αναμένει μείωσή τους και καμία επιχείρηση δεν προβλέπει άνοδο (από 3%). Τέλος, το ποσοστό των επιχειρήσεων του κλάδου που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία παραμένει στο 37%, με το 49% να αναφέρει την ανεπαρκή ζήτηση ως σημαντικότερο πρόσκομμα και από ένα 7% αμφότερες την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και τους άλλους συγκυριακούς παράγοντες.

Καθοδικά κινείται τον Φεβρουάριο ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στις **Διάφορες Επιχειρηματικές Δραστηριότητες**, φθάνοντας στις 53,4 (από 60,5) μονάδες, επίδοση χαμηλότερη του αντίστοιχου περυσινού του επιπέδου (73,6 μον.). Στους βασικούς δείκτες, το ισοζύγιο των -20 μονάδων στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων χάνει άλλες 20 μονάδες, ενώ πτωτικά κινούνται και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση (-23 από -16 μον. ο δείκτης), με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση να μην μεταβάλλονται (-28 μον. το ισοζύγιο). Στις προβλέψεις για την απασχόληση, ο σχετικός δείκτης επιδεινώνεται στις -23 (από -2) μονάδες, ενώ ως προς τις τιμές, το σχετικό ισοζύγιο των -5 μονάδων διατηρείται αμετάβλητο. Τέλος, μειώνεται στο 18% (από 21%) το ποσοστό των επιχειρήσεων που δηλώνει απρόσκοπτη επιχειρηματική λειτουργία, με το 28% να αναφέρει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 22% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και το 29% άλλους παράγοντες ως τα βασικότερα εμπόδια λειτουργίας του.

Αντίθετα με τους υπόλοιπους δείκτες των υπηρεσιών, ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών στην **Πληροφορική και Ανάπτυξη Λογισμικού** κινείται ανοδικά για έκτο κατά σειρά μήνα, στις 79,9, (από 75,6) μονάδες, σε ανώτερα επίπεδα από τα αντίστοιχα περσινά (66,4 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα κατάσταση των επιχειρήσεων βελτιώνονται ήπια, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται στις +13 (από +8) μονάδες, εξέλιξη ανάλογη με τις εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση. Βελτίωση καταγράφεται και στις προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη πορεία της ζήτησης, με το σχετικό ισοζύγιο των -8 μονάδων να ισοσκελίζεται, ενώ και στις προβλέψεις για την απασχόληση του κλάδου, ο σχετικός δείκτης των -8 μονάδων κινείται πλέον στις +4 μονάδες. Οι αποπληθωριστικές προσδοκίες για τις τιμές διευρύνονται ελαφρώς (-22 από -17 μον. ο δείκτης), ενώ τέλος, το 1/4 των επιχειρήσεων δηλώνει εκ νέου απρόσκοπτη επιχειρηματική

λειτουργία, με το 37% των ερωτηθέντων να επισημαίνει την ανεπάρκεια ζήτησης, το 24% την ανεπάρκεια κεφαλαίων κίνησης και ένα 8% τους λοιπούς συγκυριακούς παράγοντες ως βασικά προσκόμματα στη λειτουργία τους.

Οι επιχειρηματικές προσδοκίες στις **Χερσαίες Μεταφορές** επιδεινώνονται και τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις 60,8 (από 75,7) μονάδες, σε επίπεδο χαμηλότερο έναντι του αντίστοιχου περυσινού (98,8 μον.). Οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα δραστηριότητα χάνουν 14 μονάδες (-36 μον. το ισοζύγιο), ενώ και οι εκτιμήσεις για την τρέχουσα ζήτηση επιδεινώνονται σημαντικά (-45 από -20 μον. ο δείκτης). Στο ίδιο μήκος κύματος και οι προβλέψεις για τη βραχυπρόθεσμη ζήτηση, οι οποίες και βαίνουν δυσμενέστερες (0 από +14 μον. ο δείκτης), ενώ από τις υπόλοιπες μεταβλητές, θετικά μεταβάλλονται οι προβλέψεις για την απασχόληση (-18 από -33 μον. το ισοζύγιο), με το 33% (από 47%) των επιχειρήσεων να αναμένουν πτώση της. Στις τιμές, προβλέψεις ανόδου υιοθετεί για άλλη μια φορά το 30% των επιχειρήσεων, με το σχετικό ισοζύγιο να κινείται εκ νέου στις +28 μονάδες. Τέλος, παραμένει στο 26% το ποσοστό των ερωτηθέντων που δηλώνουν ανεμπόδιστη επιχειρηματική λειτουργία, ενώ από τις υπόλοιπες, ένα 27% και 25% επισημαίνουν την ανεπάρκεια ζήτησης και κεφαλαίων κίνησης αντίστοιχα ως βασικότερα εμπόδια, από ένα 8% την ανεπάρκεια εργατικού δυναμικού και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού αμφότερες και ένα 5% την τρέχουσα οικονομική κατάσταση.

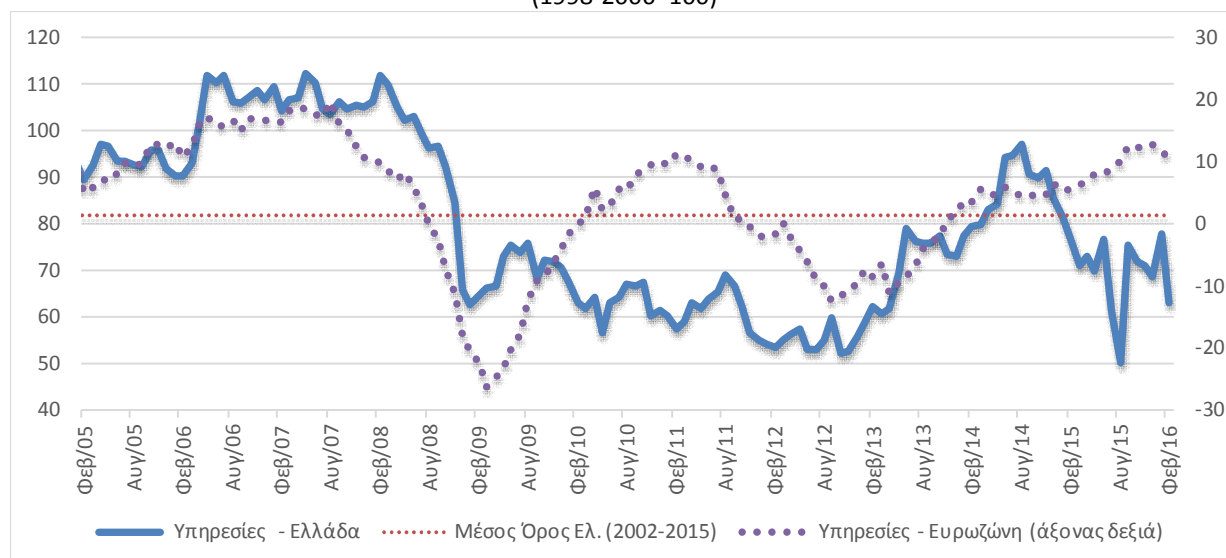
Πίνακας 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες

Τομέας		Ακραίες τιμές			Μέσος όρος						
Υπηρεσίες (1998-2006=100)		Min	Max		2002-2015	2011	2012	2013	2014	2015	
		53,4 Φεβ-12	122,5 γ' τρίμ. 01		82,2	61,7	54,8	70,4	87,2	68,5	
2015											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
81,2	77,0	71,0	73,1	70,0	76,6	61,3	50,4	75,4	72,0	70,9	68,5
2016											
Ι	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
77,5	63,2										

Σημειώσεις: Ο δείκτης επιχειρηματικών προσδοκιών υπολογίζεται με βάση την κατάσταση της επιχείρησης, καθώς και τις εκτιμήσεις και τις προβλέψεις για την πορεία της ζήτησης.

Πηγή: IOBE

Διάγραμμα 5: Δείκτης Επιχειρηματικών Προσδοκιών στις Υπηρεσίες
(1998-2006=100)

Πηγή: IOBE, DG Ecfm. Ο δείκτης για την Ευρωζώνη είναι υπό μορφή ισοζυγίου και αντλείται από την DG Ecfm

ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΙΚΗ ΕΜΠΙΣΤΟΣΥΝΗ**Νέα επιδείνωση στην καταναλωτική εμπιστοσύνη**

Ο δείκτης καταναλωτικής εμπιστοσύνης στην Ελλάδα τον Φεβρουάριο επιδεινώνεται εκ νέου και διαμορφώνεται στο δυσμενέστερο επίπεδο από τον Σεπτέμβριο του 2013 (όταν βρισκόταν στις -72,2 μον.), κινούμενος στις -66,8 (από -63,9) μονάδες, ενώ πριν ένα χρόνο παρουσίασε την υψηλότερη τιμή του από το φθινόπωρο του 2009. **Η νέα κάμψη του δείκτη προέρχεται από την επιδείνωση στις προβλέψεις των νοικοκυριών, αφενός για την οικονομική τους κατάσταση το επόμενο 12-μηνο, αφετέρου για την οικονομική κατάσταση της χώρας συνολικά. Η κλιμακούμενη απαισιοδοξία για τις νέες ρυθμίσεις στο ασφαλιστικό και το φορολογικό σύστημα, σε συνδυασμό με την αντιπαράθεση διαφορετικών προσεγγίσεων ως προς τη διαχείριση των προσφυγικών ροών σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συνέτειναν στην επιδείνωση των προσδοκιών των νοικοκυριών.** Η Ελλάδα διατηρεί σταθερά την πρώτη θέση απαισιοδοξίας στην ΕΕ, με την Βουλγαρία να ακολουθεί σε απόσταση (-29,9 από -30,7), ενώ έπονται η Ρουμανία (-20,3 από -16,2 μον.), η Σλοβενία (-18,3 από -17,9 μον.) και η Ουγγαρία (-19 από -16,2 μον.). Στην Κύπρο, η οποία εξέρχεται από το πρόγραμμα οικονομικής προσαρμογής, η καταναλωτική εμπιστοσύνη υποχωρεί τον Φεβρουάριο, στις -16,5 (από -9,7) μονάδες, επίδοση που είναι η έκτη χαμηλότερη πανευρωπαϊκά. Ο μέσος δείκτης σε ΕΕ και Ευρωζώνη επίσης διαμορφώνεται χαμηλότερα, στις -6,6 (από -4,2) και -8,8 (από -6,3) μονάδες, με άνοδική τάση μόλις σε τρεις χώρες (από 12 τον Ιανουάριο και 13 τον Δεκέμβριο). Θετικούς δείκτες παρουσιάζουν και πάλι 9 χώρες²: οι σκανδιναβικές (Σουηδία, Φινλανδία, Δανία), η Γερμανία, το Λουξεμβούργο, η Τσεχία, η Μάλτα, η Ολλανδία και το Ην. Βασίλειο. Αναλυτικά στην Ελλάδα:

- **Επιδείνωση προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών**

Οι προβλέψεις των καταναλωτών για την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους τους προσεχείς 12 μήνες, χειροτερεύουν και τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να κινείται στις -62 (από -53,9) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών που αναμένουν ελαφρά ή αισθητή επιδείνωση της οικονομικής τους κατάστασης αυξάνεται οριακά, στο 71%, όμως περιορίζεται το ποσοστό εκείνων που αναμένουν το αντίθετο στο 3% (από 5%). Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +0,8 και -1,1 μονάδες.

- **Πτώση στο δείκτη προβλέψεων για την οικονομική κατάσταση της χώρας**

Οι προβλέψεις των νοικοκυριών για την οικονομική κατάσταση της χώρας τους το προσεχές 12-μηνο επιδεινώνονται τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -69,8 (από -62,1) μονάδες. Το 5% των καταναλωτών προβλέπει εκ νέου ελαφρά ή αισθητή βελτίωση της οικονομικής κατάστασης της χώρας, όταν το 58% (από 56%) αναμένει αισθητή επιδείνωση. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -9,2 και -9 μονάδες.

- **Σταθεροποίηση της πρόθεσης για αποταμίευση**

Ο δείκτης της πρόθεσης για αποταμίευση τους προσεχείς 12 μήνες διαμορφώνεται τον Φεβρουάριο στο ίδιο επίπεδο με εκείνο του Ιανουαρίου, στις -79,7 μονάδες. Το 90% των νοικοκυριών θεωρεί μη πιθανή ή καθόλου πιθανή την αποταμίευση στο επόμενο 12μηνο. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις -4,7 και -7,9 μονάδες αντίστοιχα.

- **Λιγότερο δυσμενείς προβλέψεις για την πορεία της ανεργίας**

Ο δείκτης πρόβλεψης για την εξέλιξη της ανεργίας τους προσεχείς 12 μήνες ανακάμπτει ελαφρώς και τον Φεβρουάριο, στις +55,6 (από +60,1) μονάδες. Το ποσοστό των νοικοκυριών

² Μαζί με την Ιρλανδία, για την οποία δεν υπήρχε διαθέσιμος δείκτης

που προβλέπει ελαφρά ή αισθητή άνοδο της ανεργίας διαμορφώνεται στο 71% (από 76%), με το 7% (από 6%) των ερωτηθέντων να αναμένει το αντίθετο. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη βρίσκονται στις +16,9 και +19,2 μονάδες.

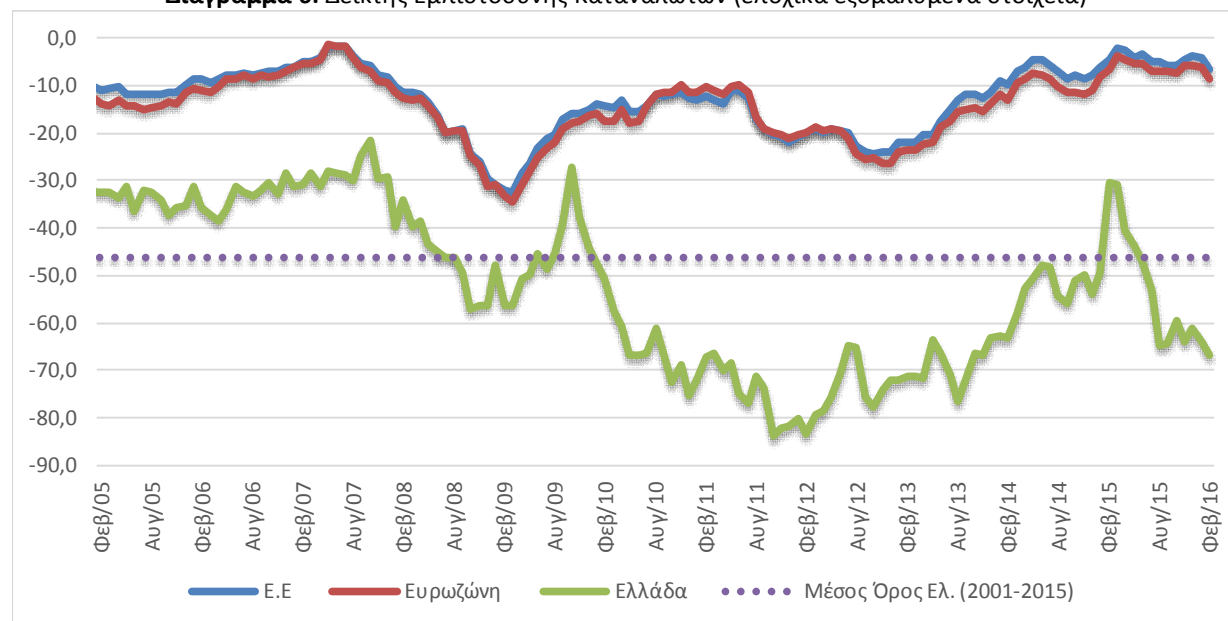
Πίνακας 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πίνακας 5: Δείκτης Εμπιστοσύνης καταναλωτών (ετήσια εξομαλυνόμενα στοιχεία)												
Περιοχή	Ακραίες τιμές		Μέσοι όροι									
	Min	Max	2001-2015	2011	2012	2013	2014	2015				
ΕΕ-28	-31,9 Μαρ-09	0,8 Ιαν-01	-12,1	-15,5	-21,4	-16,4	-6,8	-4,1				
Ευρωζώνη	-34,2 Μαρ-09	1,0 Ιαν-01	-13,6	-14,3	-22,3	-18,6	-10,0	-6,1				
Ελλάδα	-83,8 Οκτ-11	-16,9 Απρ-04	-46,2	-74,1	-74,8	-69,3	-54,0	-50,7				
Περιοχή	2015											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-6,1	-4,6	-2,0	-2,4	-4,2	-3,5	-5,1	-4,8	-5,6	-5,8	-4,5	-3,9
Ευρωζώνη	-8,4	-6,6	-3,6	-4,6	-5,5	-5,5	-7,1	-6,8	-7,0	-7,5	-5,9	-5,7
Ελλάδα	-49,3	-30,6	-31,0	-40,5	-43,6	-46,8	-52,9	-64,8	-64,2	-59,6	-64,1	-61,1
Περιοχή	2016											
	I	Φ	Μ	Α	Μ	Ι	Ι	Α	Σ	Ο	Ν	Δ
ΕΕ-28	-4,2	-6,6										
Ευρωζώνη	-6,3	-8,8										
Ελλάδα	-63,9	-66,8										

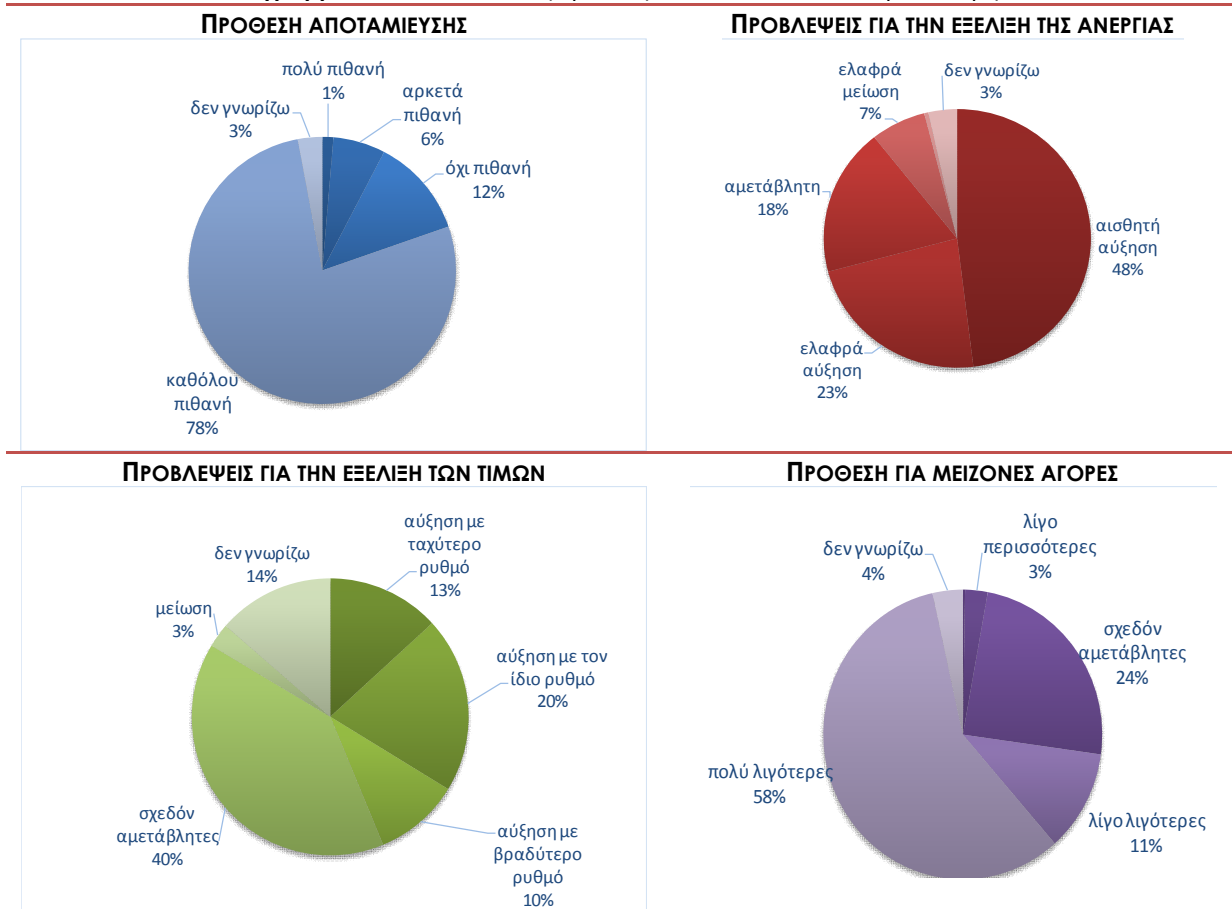
Σημείωση: ο Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών υπολογίζεται με βάση τις προβλέψεις για τη γενικότερη οικονομική κατάσταση της χώρας, την οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού τους, την πρόθεση αποταμίευσης και την πρόβλεψη για την ανεργία. Οι προβλέψεις κινούνται στο διάστημα +100 (όλοι προβλέπουν αύξηση) έως -100 (όλοι προβλέπουν μείωση) και εμφανίζονται ως διαφορές θετικών-αρνητικών απαντήσεων. Αρνητική διαφορά σημαίνει ότι το ποσοστό αυτών που προβλέπουν μείωση κάθε μεγέθους υπερτερεί του ποσοστού όσων προσδοκούν αύξηση και αντίστροφα.

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 6: Δείκτης Εμπιστοσύνης Καταναλωτών (εποχικά εξομαλυμένα στοιχεία)

Πηγή: Ευρωπαϊκή Επιτροπή, DG Ecfm

Διάγραμμα 7: Βασικοί Δείκτες έρευνας καταναλωτών το επόμενο 12μηνο

Πηγή: IOBE

- **Μικρή άνοδος στην πρόθεση για μείζονες αγορές**

Η πρόθεση των καταναλωτών για σημαντικές αγορές τους προσεχείς 12 μήνες (επίπλων, ηλεκτρικών συσκευών κ.λπ.) ενισχύεται ελαφρώς τον Φεβρουάριο, με το σχετικό δείκτη να διαμορφώνεται στις -62,7 (από -64) μονάδες. Το 69% (από 71%) των καταναλωτών προβλέπει ότι θα προβεί σε λιγότερες ή πολύ λιγότερες δαπάνες, ενώ ένα 3% (από 1%) αναμένει το αντίθετο. Οι ευρωπαϊκοί δείκτες κινούνται στις -14,4 στην ΕΕ και στις -17,5 μονάδες στην Ευρωζώνη.

- **Ουσιαστικά αμετάβλητες οι προσδοκίες των καταναλωτών για τις τιμές**

Το ισοζύγιο του Ιανουαρίου στις προβλέψεις μεταβολών στις τιμές τους προσεχείς 12 μήνες, παραμένει σχεδόν στο ίδιο επίπεδο με τον Φεβρουάριο, στις +5,8 μονάδες, με το 33% των νοικοκυριών να προβλέπει εκ νέου αύξηση τιμών με τον ίδιο ή ταχύτερο ρυθμό και το 3% να αναμένει μείωσή τους. Οι αντίστοιχοι δείκτες σε ΕΕ και Ευρωζώνη διαμορφώνονται στις +4,2 και +3,7 μονάδες.

- **Οριακή μείωση του ποσοστού εκείνων που «αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους»**

Στις εκτιμήσεις για την τρέχουσα οικονομική κατάσταση του νοικοκυριού, το ποσοστό των καταναλωτών που δηλώνει ότι «μόλις τα βγάζει πέρα» παραμένει τον Φεβρουάριο στο 68-69%, ενώ το ποσοστό εκείνων που αναφέρουν ότι αντλούν από τις αποταμιεύσεις τους μειώνεται στο 9% (από 11%). Οι καταναλωτές που δηλώνουν ότι αποταμιεύουν λίγο ή πολύ αντιπροσωπεύουν και πάλι το 7-8% του συνόλου των ερωτηθέντων, ενώ όσοι δηλώνουν ότι «έχουν χρεωθεί» αυξάνονται οριακά, στο 13%.